

Mótmæli:
Politiski formaður javnaðarfloksins sigur ósatt fyri opnum skíggja

Politiski formaður javnaðarfloksins eigur beinanvegin at koma við eini rættleiðing og eini umbering fyri tey grovu ósannnindi, hann førði fram í Degi og Viku í gjárvöldið. Annars má tað fáa avleiðingar í politisku skipanini

Havi ikki havt ætlanir um at leggja meg út í sjálvrannsakán javnaðarfloksins – og haldi satt at siga ikki tað er hugaligt at uppliva gongdina.

Men sum fólkavald á tingi kunnu vit als ikki góðtaka, at leiðandi politikari, ið er politiski formaður javnaðarfloksins, 3. næstformaður á tingi og formaður í Uttanlandsnevnd Løgtingsins, sigur beinleiðis ósannindi fyri opnum skíggja. Verður slíkt ikki rættað ella fær avleiðingar, so verður øll politiska skipanin drigin niður í dikið. Og ongin móguleiki er hjá vanligar veljaranum at taka fólkaræðisliga støðu ella skilja millum rangt og rætt, um politikarar sleppa at lúgva seg burtúr trupulleikum.

I Degi og Viku førði politiski formaður javnaðarfloksins fram, at javnaðarflokkurin átti ongan lut í uppskotunum um at hækka pensjónsaldurin og at mótrokna fyritiðarpensjónistar frá fyrst tjentu krónu. Hetta varð sagt at vera “eitt embætismannauppskot”, sum javnaðarflokkurin hevði tikið greiða frástøðu frá, og ongantíð hevði góðtikið ella fór at góðtaka. Ja, hann skuldi enn tá havt “sligið nevan í borðið.”

Men hetta eru grov og beinleiðis ósannindi. Uppskotini um at hækka pensjónsaldurin, at mótrokna bæði fyritiðarpensjónistar og fólkapensjónistar frá fyrst tjentu krónu, umfram aðrar sosialar sparingar hjá veikastu bólkunum, eru partar av ólavsokeuppskotinum, sum formaður javnaðarfloksins og figgjarmálaráðharrin hevur staðið á odda fyri, lagt fram á tíðindafundi og lagt fyri tingið.

Tjóðveldið fekk millum annað hesi uppskot present-erað á fundum í summar, men gjørdur beinanvegin vart við, at vit góðtóku ikki sosialar skeiklingar og vistu á aðrar móguleikar. Vit hoyrdu onki aftur, fyrr enn vit hoyrdu beinleiðis tíðindafund í miðlunum, har ein samdgongu hevði “telvað seg fram” til hesi uppskot.

Allir leiðarar í samgonguflokkunum – Kaj Leo Johannesen, Jørgin Niclasen og Jóannes Eidesgaard – hava bæði góðtikið, samráðst seg til (í 8 mánaðir), og gjørt hesi heilt ítøkilig uppskot og hava alment sagt, at øll samgongan stóð aftanfyrir tey. Tey, ið ivaðust, vórðu rópt “lúripassarar”. Og øll javnaðarfólk hava atkvøtt fyri uppskotinum um ólavsokeupakka, og at alt skal fremjast í honum – tó við teirri viðmerking, at okkurt kann broytast, ið gevur sama úrslit. Eins og tey hava atkvøtt fyri at minka javning av viðbótini hjá pensjónistum, skerja einkjubarnastudningin, avtøku av heilivágsstuðli, at strika stuðul til dagtilhald og so framvegis.

At viðganga, at hetta vóru skeivar avgerðir og at roynd at koma afturum aftur, kundi verið ein erlig sök. Men at turka egnar

trupulleikar av sær við ósannindum og enntá at geva embætisfólki skyldina fyri politisku avgerðirnar, kann als ikki góðtakast. Tá er øll ábyrgd, trúvirði og móguleikar fyri politiskum semjum, fokin, og almenn-ingurin verður grovliga villleiddur.

Niðanfyrir verður endurgivið beinleiðis úr ólavsokeuppskotinum, sum javnaðarflokkurin sjálvur hevur borið á ting sum politiskt uppskot vegna alt landsstýrið – har umrøddu viðurskiftini eru hevjað í tekstinum.

Á hesum grundarlagi verður hervið heitt á politiska formann javnaðarfloksins um at rættleiða og umbera fyri ósannindini. Annars má tað fáa avleiðingar í politisku skipanini.

Úr ólavsokeupakkanum, síða 20:

“Fíggarlógin fer at merkja avleiðingarnar av eini nýggjari pensjónsskipan. Broytingarnar stava frá broyttari mótrokning, øktum skattainntøkum, persónligari uppsparing, hægri pensjónsaldri og lægri javning av almennum pensjónum. Allar inntøkur eru fult tiknar við frá 2010, t.v.s. at longu frá 2010 broytist mótrokningarskipanin, allar almennar pensjónir verða skattaðar, allir pensjónistar fáa skattafrádrátt, lægri javning av almennum pensjónum, og í 2012 hækkar pensjónsaldurin við einum hálvum ári.

Tá tað verður tikið sum givið, at útreiðsluøkingin orsakað av hækkanum tali av pensjónistum, verður tikið við á figgjarlógina, er tað ein sjálffylgja so at

Ár	2010	2011	2012	2013 2	014
Sparing (mió. kr.)	25	30	65	75	85

taka við avleiðingarnar av pensjónsskipanini við á figgjarlógina. Tað ber í sær, at í 2010 verða útreiðslurnar 25 mió. kr. lægri, og í 2014 verða tær 85 mió. kr. lægri. Tað er tó tann givna fyritley, at nýggja pensjónsskipanin verður samtykt og fær fullan virknað frá 1. januar 2010. (Sí talvu)

Úr Ólavsokeupakkanum, síða 22, 23 og 24

“Rationaliseringar í rakstrinum

Ætlanin er at fremja rationaliseringar í rakstrinum, serstakliga innan lógarbundnu játtanirnar, fyri í minsta lagi 75 mió. kr.

Grein Viðmerking Upphædd

- §3 Rentustudningur til húsabygging takast av 1.700
- §3 Posttolling flutt til Postverk Føroya 1.000
- §3 Trygdargrunnur løntakaranna sjálvur standa fyri útgjaldi 500
- §3 Umlegging av Búskaparráðnum 400
- §3 Realurin yvirtaka gjaldførislån 357
- §5 Lækking av ymiskum stuðlum undir Fiskimálaráðnum 1.300
- §5 Lækking av rakstrarútreiðslum undir Fiskimálaráðnum 1.800
- §6 Stuðul til demokratia takast av í tveimum 200
- §6 Stuðul til brúkarasamtakið takast av 100
- §6 Gjald til fasta gerðarættin lækkast 300
- §6 Túratálið hjá Strandferðsluni lækkast 10 % - halda manningartalið 3.500
- §6 Ferðaseðlakostnaðurin hjá Strandferðsluni hækkaast 5 % 2.800

- §6 Frítøka fyri havnagjöldum fyri Strandferðsluskipini (L) 2.400
- §6 FAS, skipaskrásetingin og Skráseting Føroya leggjast saman 300
- §7 Bygnaðarbroytingar á miðnámskúlaøkinum 2.403
- §7 Bygnaðarbroytingar á fólkskúlaøkinum (L) 5.000
- §7 Broytt løn hjá eftirløntum lærarum (L) 500
- §7 Stuðul til lærupláss umlagt til lestrarstuðul (L) 1.000
- §7 Avtaka játtanina til FSF 900
- §11 Reformering av sjúkrakassaskipanini (L) 12.000
- §12 Fyritiðarpensjónistar -mótrokning við 25% frá fyrstu kr. (L) 9.400
- §12 Bústaðarbroytingar til Húsálansgrunnin (L) 3.000
- §12 Pensjónistar skulu ikki longur fáa sjúkradagpengar (L) 1.500
- §12 Størri mótrokning fyri persónar við aðrari inntøku, sum búgva á røktarheimum og sambýlum (L) 4.400
- §12 Vøkstur á vanligari forðorg tálmaast (L) 18.400

Løglisti

- Tíðaravmarkaður eyka-skattur á háinntøkur §3
- Rentustuðul §3
- MVG-stuðul til sethúsa-bygging §3
- Tollfrítøkan fyri tubbakskorin niður í helvt §3 (kunngerð)
- Eftirlønlóg §3
- Rentutryggingarlóg §3
- P/f-skattur upp í 27% fyri figgjurstovnar §3
- Kapitalvinningsskattur fylgja rentustuðlinum §3

- Býtið í P/f-skattinum millum land og kommunur §3
- Húsálansgrunnurin §3
- Inntøkutrygd §5
- Viddargjald fyri alivinnuna §6
- Bygnaðarbroytingar á fólkskúlaøkinum §7
- Broytt løn hjá eftirløntum lærarum §7
- Stuðul til lærupláss umlagt til lestrarstuðul §7
- Reformering av sjúkrakassaskipanini §11
- **Fyritiðarpensjónistar -mótrokning við 25% frá fyrstu kr. §12**
- Bústaðarbroytingar til Húsálansgrunnin §12
- **Pensjónistar skulu ikki longur fáa sjúkradagpengar §12**
- **Størri mótrokning fyri persónar við aðrari inntøku, sum búgva á røktarheimum og sambýlum (L) §12**
- **Vøkstur á vanligari forðorg tálmaast §12**
- Frítøka fyri havnagjöldum fyri Strandferðsluskipini §15.

Umfram hendan løglistan koma so lógaruppskotini í samband við Pensjónsnýskipanina og lógaruppskotini í samband við ætlanina at flyta Inntøkutrygdina til arbeiðsmarknaðin.

Niðurstøða: Øll uppskotini verða greið at leggja fram á ting eftir 20. aug. 2009.

Uppskotini viðvíkjandi Apoteksverkinum, Sjúkrakassaskipanini, Pensjónsnýskipanini og Inntøkutrygdini verða tó lögð fram innan 1. nov. 2009.”

Eftirlønar reformurin!?

Vit hava fingið tað við! Neyðugt er at spara upp til aldurdómin. Men eru ikki fleiri móguligar loysnir enn bert privatar uppsparingar?

Sum kjakið um evni hevur verið, tykist tað bert at vera ein loysn á eftirlønarspurninginum, øll skulu lata ein ávisan prosentpart av lønini í eina uppsparing.

Hesa uppsparing ætlar landsstýrið so, at leggja ávisar treytir á, tá ið hon so einaferð í framtíðini skal útgjaldast.

Vit vita longu at summi ikki hava móguleikan at spara nakað serligt saman, tí treytin er fyri tað fyrsta at ein hevur eina inntøku, síðani at hendan inntøkan er rimiliga høg fyri at tann inngoldnið prosentparturin skal gera nakran mun í framtíðini. Eisini er spurningurin, hvussu nógv t.d. sjálvstøðu vinnurekandi

koma at spara saman.

Tískil kemur altíð at verða tørvur á einum almennum eftirlønar útgjaldið, um fólk skulu hóra undan, tá ið tey bert hava eftirlønina at liva av.

Henda tvungna uppsparing skal setast inn onkustaðnis, onkran eftirlønargrunn, banka ella líknandi – sjálvandi skulu hesar fyrirtekur so nýta peningin at vinna fleiri pengar og onkur gerst helst ríkur av hesum. Men kundi samfelagið ikki fingið betri

nýttu burtur úr einari slíkari uppsparing?

Hugsast kann, at heldur enn at áleggja fólki at spara saman, so tók landskassin hendan peningin inn, sum skatt ella líknandi, at leggja í ein almennan grunn. Verandi eftirlønar avtalur kundu tá veri umbroyttar til a-inntøku, soleiðis at tey, ið longu hava gjørt eftirløn avtalur, ikki verða revsa fyri longu at hava verði umhugsin á hesum økinum.

Á henda hátt kundu tey,

ið halda seg hava ráð at gjalda meir framhaldandi, gjørt privatar eftirlønar avtalur um tey ynskja sær meira enn tað almennu eftirlønina, meðan tey, ið ikki hava móguleikan at gjalda so nógv, eru í einari samhaldsfastari skipan, ið eigur at kunna vera gjaldfør, eisini í framtíðini.

Samstundis kundi almenni grunnurin virka sum iløgu grunnur, sum fyrst og fremst hevði til endamáls at gera iløgur í Føroyum, og vinningurin kom okkum

øllum til góðar.

Havi, sum er, ilt við at skilja hví politiska skipanin er so altrá eftir at stuðla privatum eftirlønargrunnum, tá ið vit vita at tað allíkavæl verður neyðugt at hava eina almenna eftirlønarskipan. Nei, ger heldur ein almennan grunn, ella víðkað samhaldsfasta grunnin, soleiðis at øll kunnu vera tryggja eina líkinda eftirløn og peningurin samstundis kann virka til frama fyri føroyska samfelagið.